

BOSNA HERSEK LOJİSTİK NOTU

1. Ülkenin dış ticaretinde kullandığı taşıma modları (Dolar bazında ve yüzdesel dağılımı)

Bosna Hersek İstatistik Ajansı'ndan alınan 2022, 2023 ve 2024 yıllarını kapsayan verilere göre Bosna Hersek'in dış ticaretinde kullandığı taşıma modlarına ait oranlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. 2025 yılına ait veriler henüz açıklanmamıştır.

Yıl	Demiryolu Taşımacılığı	Karayolu Taşımacılığı	Havayolu Taşımacılığı
2022	%55,07	%44,92	%0,01
2023	%44,47	%55,52	%0,01
2024	%50,39	%49,60	%0,01

2. Lojistik altyapısı

a. Karayolu, denizyolu, demiryolu, havayolu altyapısına ilişkin bilgiler, önemli veriler

Karayolu altyapısı

Karayolu taşımacılığı Bosna Hersek'te ulaşım altyapısının en önemli unsurunu teşkil etmekte olup, ülke içinde karayolu ağı otoyol, anayol ve bölge karayollarından oluşmaktadır. Bosna Hersek'te toplam otoyol uzunluğu 230 km, anayol uzunluğu 4.237 km ve bölge karayolları uzunluğu 4.655 km'dir. Ortalama karayolu hızının 60 km olduğu Bosna Hersek'in karayolu ağı Avrupa'da az gelişmiş karayolu ağlarından biri olup, arazinin büyük bölümünün dağlık olması nedeniyle karayolu yapımı zor ve maliyetlidir.

Bosna Hersek'te kuzeyde Brod'dan başlayarak batıda Bosna Hersek sınırının hemen yakınındaki Hırvatistan'ın Ploče limanında biten ve Budapeşte'yi Ploče limanına bağlayan, yaklaşık 75 kilometresi tünel ve 33 kilometresi köprü olmak üzere 336 km uzunluğunda olması ve toplamda 3 milyar Avro'ya malolması beklenen Koridor Vc

Otoyol Projesi, ülkenin en büyük kalkınma projesi olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu proje kısmi lotlar halinde ihale edilmektedir.

Mezkur otoyolun Bosna Hersek Federasyonu'ndan geçen kısmı 285 km, Republika Sırska kısmı ise 48 km civarındadır. Bugüne kadar tamamlanmış olan kısım yaklaşık toplam 126 km olup, yaklaşık 33 km'lik kısım halen inşaat halindedir. Öte yandan, Republika Srpska Entitesi'nde Gradiška-Banja Luka (33,7 km), Prnjavor-Doboj (36,9 km) ve Banja Luka-Prnjavor (35,3 km) kısımları olmak üzere 3 bölüm halinde toplam 105,9 kilometrelik otoyol bulunmaktadır.

Ayrıca, Türkiye'nin inisiyatifi üzerine, biri Saraybosna-Bijeljina hattında kuzey güzergahı, diğeri ise Saraybosna-Vardište hattında doğu güzergahı olmak üzere ring formatında Saraybosna-Belgrad otoyolunun yapımı ile ilgili çalışmalar başlatılmış olup, Sırbistan tarafında Taş Yapı firması tarafından inşaat işleri hızla devam ederken, Bosna Hersek tarafında ise iç siyaset ve ekonomik gerekçeler nedeniyle Sırbistan'daki modelden farklı olarak RS'deki "Raca – Bijeljina" kesimi 11.11.2021 tarihinde, "Bijeljina – Brcko" arası otoyol kesimi ise 09.12.2022 tarihinde ihale edilmiş olmasına karşılık halihazırda inşaatlarında az bir ilerleme kaydedilmiştir.

Demiryolu altyapısı

Ülkenin savaştan önce 1.030 km olan demiryolu ağı, savaşta önemli ölçüde zarar görmüş olup, bu zararın bir kısmı uluslararası kuruluşların da yardımıyla onarılmıştır. Ülkede toplam 92 adet demiryolu istasyonu, 75 elektrikli ve 93 dizel olmak üzere toplam 168 adet lokomotif, toplam 10.464 yolcu kapasiteli 214 adet yolcu vagonu ve toplam 228 bin ton kapasiteli 4.284 adet yük vagonu bulunmaktadır. Demiryolunun taşımacılıkta daha etkin hale getirilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Denizyolu altyapısı

Bosna Hersek'in 20 km civarında denize kıyısı olsa da (Neum), bir deniz ülkesi sayılmamaktadır.

Havayolu altyapısı

Ülkede 20'nin üzerinde sivil ve askeri havalimanı bulunmakta olup, sadece Saraybosna, Tuzla, Banja Luka ve Mostar havalimanları ticari trafiğe açıktır. Özellikle Saraybosna ve Tuzla havalimanlarında son yıllarda yaşanan yoğun yolcu ve kargo trafiğine yönelik ihtiyaçları gidermek amacıyla, kapasite genişletme çalışmaları başlatılmıştır. Müşavirliğimizce yapılan araştırmalarda havayolu taşımacılığının sivil uçaklarla yapıldığı ayrıca kargo uçaklarının (Türk Hava Yolları dâhil) bu işlemlerde yer almadığı bilgisi edinilmiştir.

Ülkenin havayolu şirketi Air Bosna, 2003 yılında iflas etmiş olup, 2005 yılında devlet desteği ile BH Airlines adı altında yeniden faaliyete başlamıştır. 2009 yılında sonuçlanan BH Airlines ihalesini THY kazanmış ve BH Airlines'ın %49 hissesini satın alarak “yönetici ortak” olmuştur. Ancak bu ortaklık 2012 yılında sona ermiştir. BH Airlines takip eden yıllarda ekonomik olarak varlık gösteremeyerek 2015 yılında tekrar iflas etmiştir. Çeşitli havayolu firmaları tarafından bayrak taşıyıcısı havayolu şirketini yeniden faaliyete geçirme konusundaki çalışmalar sürmektedir. Diğer taraftan, 2017 yılında özel bir şirket tarafından kurulan FlyBosnia havayolu şirketi, dönemsel olarak farklı noktalara uçuşlar gerçekleştirmektedir.

Havalimanlarının özelleştirilmesi konusu ülke gündeminde bulunmakla beraber, siyasi iradenin özelleştirmelerle ilgili genel olarak içinde bulunduğu isteksiz tutum nedeniyle bu konuda gelişme kaydedilememektedir.

Bosna Hersek'in hava sahası Kasım 2014 tarihine kadar Sırbistan ve Hırvatistan tarafından kontrol edilmiş; 13 Kasım 2014 tarihinde Bosna Hersek yaklaşık 10 km yükseklikteki uçuşlarda kendi hava sahasını kontrol etmeye başlamıştır. Akabinde 5 Aralık 2019 tarihinde ülkenin hava sahasının tamamının kontrolü, Bosna Hersek Hava Seyrüsefer Ajansı (BHANSA) tarafından sağlanmaya başlanmıştır.

b. Önemli limanlar, lojistik merkezler, ticaret merkezleri

Önemli limanlar

Bosna Hersek'in 20 km civarında denize çıkışı olmakla beraber (Neum), bu bölgede liman bulunmamaktadır.

Ülke, sınıra 25 km uzaklıkta bulunan Hırvatistan kıyısındaki Ploče limanını, Hırvatistan ile Bosna Hersek arasında 1998 yılında adı geçen limanın kullanımı ile ilgili olarak yapılan Anlaşma çerçevesinde fiilen kullanmaktadır.

Sava nehri üzerinde Bosanska Gradiška, Bosanski Brod, Orašje ve Brčko limanları bulunmakta olup, bu limanlardan en büyüğü Brčko'dur. Brčko Limanı Temmuz 2006 tarihinde uluslararası liman statüsü kazanmıştır. Tuna ve Sava nehirleri vasıtasıyla söz konusu limandan Karadeniz'e çıkış mümkün bulunmaktadır.

Lojistik merkezler

Ülke çapında büyük çaplı lojistik merkezleri bulunmamakla birlikte, daha çok nakliye firmalarına ait küçük ölçekli ve daha çok depolamayı esas alan lojistik merkezleri bulunmaktadır. Bu merkezler genellikle Bosna Hersek'in sanayi bölgeleri olarak öne çıkan Saraybosna, Tuzla, Bihaç, Hersek ve Banja Luka'da yer almaktadır.

Ticaret merkezleri

Bosna Hersek'te ticaret merkezleri olarak Saraybosna, Tuzla, Mostar ve Banja Luka şehirleri ön plana çıkmaktadır.

c. Yerel lojistik firmalar (Dış ticaret taşımalarında büyük ölçekli taşıma yapan)

Şirket Adı	Adres	Telefon	Web/E-posta
DMDE	Brijesnica Velika bb, Doboj Istok	+387 61 150-802; +387 35/723-389	info@dmde.ba jasna.durmic@dmde.ba
TUZLATRANSPORT	Gine Herman Bb, Preko Puta Br. 55, Tuzla	+387 35 396-456; +387 61 245-579	dispo6@tuzlatransport.com info@tuzlatransport.com
ĆADOPREVOZ TUZLA	M. Put Ljubače Bb., Tuzla	+387 35 808-523; +387 61/393-370	cadoprevoz_d@hotmail.com
JUNUZOVIĆ-KOPEX	Studenac Bb.-Modrac, Lukavac	+387 35 551-250	info@junuzovic-kopex.ba https://junuzovic-kopex.ba/
KAMELIA	Dobojska Br. 23, Matuzići, Doboj Jug	+387 32/699-430; +387 32/691-312	sanel.hodzic@kamelia.ba https://kamelia.ba/
DRVOTRANS	Babunovići Br. 56, Srebrenik	+387 61/876-510; +387 35/694-448	drvotrans@bih.net.ba drvotrans@gmail.com
BOBANA TRANSPORTI	Gornji Garevci Bb, Prijedor	+387 52/357-100	bobanatransport@prijedor.com
IM-TRANSPORT	Čusto Brdo Bb. Žepče	+387 32 609-130, +387 61 196-890	gordana@imtransport.ba jasminka@imtransport.ba

KUNA	Kulina Bana Br. 11, Tuzla	+387 35 360-360; +387 61 898-362	kuna@kuna.ba https://www.kuna.ba/
BRAĆA SIMIĆ	Gornji Garevci Bb , Prijedor	+387 52 357-100; +387 65 881-633	bobana5@blic.net
A&M SPED	Glinište-Cesta Bb , Jelah	+387 32 663-335; +387 61 432-867	amspeddoo@bih.net.ba
EURO STIL	Nikole Tesle Br. 71, Doboj	+387 53 245-009; +387 61 720-543	info@euro-stil.ba naida.smajlagic@euro-stil.ba https://euro-stil.ba/
VMD TRANSPORT	Potkozarska Br. 16, Banja Luka	065/611-341	vmdtransport2011@gmail.com
MEGA-TRANS	Industrijska Zona Ozrakovići bb, Visoko	+387 32 460 130 +387 32 460 132	info@mega-trans.ba https://www.mega-trans.ba/
MANI	Rapatnica br. 6, 75350 Srebrenik	+387 61 727 799 +387 35 694 118	office@mani.ba http://www.mani.ba
SEZIX KOMPANI	Magistralni Put Bb, Živinice	+387 35 762-690	sezix-kompani@hotmail.com
BHL	Slatinski Put Bb, Cazin	+387 37 516-051 +387 62 413-367	bhlogistik@gmail.com
ALI COMPANY	Ćehaje B.B. , Srebrenik	+387 35 645-250 +387 35 644-208	ali.company@bih.net.ba
BENZ	Jakupovci Bb, Laktaši	+387 51 532-516	benz@blic.net
EURO LIMUN	Ozrenskih Srpskih Brigada 120, Doboj	+387 53 297 500	info@eurolimun.com https://eurolimun.com/
FRIGOŠPED	Ulina Bana 3, Žepče	+387 32 883-122 +387 62 336-606	info@frigosped.ba
EURO-COMMERCE	Kalošević BB , Tešanj	+387 32 661-300 +387 61 152-950	bobaric@bih.net.ba
IMAN TRANSPORTI	Ive Andrica 4, Brcko Distrikt	+387 35 631 687 +387 35 631 687	imantransporti@hotmail.com
RAIL CARGO LOGISTICS - BH d.o.o.	Trešnje 1, Sarajevo	+387 33 775 450 +387 33 775 471	office.rcl.bh@railcargo.com http://www.railcargologistics.ba
Intereuropa RTC d.d. Sarajevo	Halilovići 9, Sarajevo	+387 33 769 540 +387 33 468 154	info@intereuropa.ba www.intereuropa.ba
PETRIĆ KOMERC	Stefana Dečanskog BR. 256, Bijeljina	+387 65 569-683	petricco@teol.net
FAB	Donja Lohinja, Kakmuški Put Bb, Gračanica	+387 35 780-541	fab111@bih.net.ba
PERSEL	Seona 97, Srebrenik	+387 035 645-401 +387 61 193-933	info@persel-doo.com http://www.persel-doo.com

d. Ülkede faaliyet gösteren Türk lojistik firmaları

Şirket Adı	Adres	Telefon	Web/E-posta
ARMADA d.o.o. Tuzla	ul. Hajrudina Mešića bb, Tuzla	+387 35 313 050	info@pasnjak.ba info@armada.ba

3. LPI Endeksi Sıralaması (2023 yılı ve 2018 yılı)

Bosna Hersek, LPI Endeksi sıralamasında 2018 yılında 72'nci sırada (2,71 puan) yer alırken, 2023 yılında ise 61'inci sırada (3 puan) yer almaktadır.

4. Önemli ticari rotalar (Ülke dış ticaretinde kullanılan ana taşımacılık güzergahları)

Bosna Hersek'in ithalat ve ihracatında en büyük kapasiteye sahip olan AB ülkeleri ile çevre ülkeleriyle (Sırbistan, Hırvatistan) yapılan karayolu dış ticaretinde kullanılan ana güzergâhlar şöyle sıralanabilir:

- Birincil olarak Bosna Hersek'in en büyük ticari partneri olarak öne çıkan AB ülkeleriyle olan dış ticaretinde ağırlıklı olarak kullanılan ve Koridor Vc Otoyolu'na Doboj-Banja Luka otoyolu üzerinden bağlanan "Bosanska Gradiška" sınır kapısından Hırvatistan, Slovenya, Avusturya, Almanya ve diğer AB ülkelerine ulaşan güzergâh,
- Bosna Hersek'in kuzey tarafında Koridor Vc Otoyolu'nun başlangıcında bulunan "Orasje sınır kapısı" üzerinden Hırvatistan, Macaristan, Slovakya ve Polonya gibi ülkelere açılan güzergâh,
- Bosna Hersek'in komşu ülkeleri dış ticaretini gerçekleştirdiği, sırasıyla Sırbistan'la Zvornik ve Vişegrad (Donje Vardište), Hırvatistan'la Bosanska Gradiška ve İzaçič, Karadağ ile Hum (Şčepan Polje) güzergâhları, (Vişegrad (Donje Vardište sınır kapısı Türkiye ile de Bosna Hersek arasındaki ticari güzergahın en önemli parçası)

olarak ön plana çıkmaktadır.

Bosna Hersek'in ithalat ve ihracatında önemli yer tutan demiryolu dış ticaretinde en çok kullanılan hat ise 194 kilometre uzunluğunda olup, Saraybosna'yı Konjic ve Mostar üzerinden Ploče'ye bağlamaktadır.

5. Ülke ile Türkiye Arasındaki taşıma ücretleri (Kullanılan tüm taşıma modlarına ilişkin kg başı ücretlendirme)

Müşavirliğimizce yapılan araştırmada, Saraybosna'dan İstanbul'a karayolu taşımacılık maliyetleri tır başına 1100 – 1700 Avro iken, İstanbul'dan Saraybosna'ya ise tır başına 2300 – 3000 Avro civarında olduğu bilgisi edinilmiştir.

6. Dış ticaret taşımalarında lojistik sorunlar (yüksek navlun fiyatları, vize sorunu, frekans az olması vb.)

Ülkemizden Bosna Hersek'e kanatlı eti başta olmak üzere hayvansal mamuller sevkiyatının Avrupa Birliği üyesi Bulgaristan üzerinden karayolu ile transit geçişine (ülkemizdeki hayvansal hastalıklar ve AB'ye üye ülkelerin ilgili mevzuatından dolayı) izin verilmemesi nedeniyle ülkemiz için Bosna Hersek pazarındaki ciddi potansiyel arz eden hayvansal mamuller sektöründe yeterli oranda ihracat gerçekleştirilememektedir. Örneğin bahse konu kısıtlamaya rağmen ülkemiz Bosna Hersek'in en önemli kanatlı eti tedarikçisi konumunda bulunmakta olup, bu ticaret deniz yolu ile (yaklaşık 35-40 gün) Karadağ üzerinden gerçekleşmektedir.

Ayrıca, Avrupa Birliği tarafından 2025 yılının başında Bosna Hersek vatandaşlarının da içinde olduğu yabancıların Avrupa Birliği içinde 180 gün içinde sadece 90 gün geçirmesine imkan tanıyan yeni bir düzenlemeye gitmesi, sürekli Avrupa Birliğine seyahat eden tır şoförlerinin sefer sayısını sınırlandırmış ve bu durum lojistik maliyetlerin artmasına yol açarak yerel firmaların rekabet gücünü azaltmıştır. Mezkur düzenlemeden AB'ye ihracat yapan Türk firmalarının da olumsuz etkilenmesi beklenmektedir. Konuya ilişkin gerek Bosna Hersek Ulaştırma Bakanı gerekse de Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanı tarafından AB nezdinde gerekli temaslar devam etmektedir.

7. Müşavirlik değerlendirmesi (Lojistiğin ülke ile ikili/transit ticaretimize etkisi, yaşanan lojistik sorunların çözülmesine ilişkin öneriler vb.)

Bosna Hersek, sahip olduğu coğrafi yapısından ötürü karayollarının hızlı bir şekilde gelişemediği malum olmakla birlikte son yıllarda karayolu ağlarına yönelik yapmış olduğu yatırımlar sayesinde bu eksikliği giderme çabası içerisinde. Bosna Hersek'in dış ticaretinin büyük oranda çevre ülke ve AB ülkeleri arasında gerçekleştirildiği göz

önüne alındığında, yukarıda zikredilen “Koridor Vc Otoyol Projesi”nin tamamlanması neticesinde, ülkenin lojistik anlamda üst seviyeye çıkacağı ve bu sayede bölgesel ekonomik ve ticari gelişmelerin daha da artacağı değerlendirilmektedir. Lotlar halinde ihaleye çıkan ve finansmanı AB tarafından sağlanan bu projenin 2030 yılına kadar tamamlanması beklenmektedir.

Ayrıca ülkemizin inisiyatifi ile başlatılan Saraybosna-Belgrad otoyolunun yapımı ile ilgili projenin Bosna Hersek tarafı için Bosna Hersekli makamlar nezdinde, Sırbistan’da olduğu gibi projenin devam ettirilmesine yönelik girişimlerde bulunulması ve bir an önce inşa çalışmalarına başlanılmasının bölge ekonomisi ve ticareti için de olumlu katkılar vereceği düşünülmektedir.

Son olarak, ülkemizden Bosna Hersek’e hayvansal mamuller ihracatı için AB’den (Bulgaristan için) karayolu ile transit geçiş izninin alınabilmesi halinde Bosna Hersek’deki kanatlı eti ve yumurta başa olmak üzere muhtelif hayvansal mamul ürünlerindeki pazar payımızın daha da artacağı müşahade edilmektedir.